

Тимчишин А.В.,
Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: Шведова Г.Л.,
к.ю.н., доц., доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

ОЗНАКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ ЯК ВИДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття кримінального проступку як виду кримінального правопорушення закріплено у ч.2 ст.12 КК України: «Кримінальним проступком є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.» [3]

Кримінальному проступку як виду кримінального правопорушення притаманні ті ж самі ознаки: суспільна небезпечність діяння, винність, караність. Основними відмінностями кримінального проступку від злочину є значно менша тяжкість діяння і легше покарання у вигляді стягнення штрафу.

На думку Станіслава Кравченка – голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, основною передумовою запровадження інституту кримінальних проступків було виконання Україною міжнародних зобов'язань, гармонізація українського законодавства із законодавством інших європейських країн, прагнення гуманізації вітчизняного кримінального законодавства і, можливо, зменшення й оптимізація навантаження на правоохоронні органи, суди та установи виконання покарань[4]. З цією думкою не можна не погодитись, адже євроінтеграція України це одне з найактуальніших питань сьогодення, тому вітчизняне законодавство повинно змінюватись відповідно до європейських стандартів.

Критерії поділу кримінально караних діянь на злочини та проступки: ступінь небезпеки та правові наслідки кримінально караного діяння для особи, суспільства і держави; практика застосування кримінального та адміністративного законодавства; міжнародний досвід захисту людини, суспільства й держави від злочинів і проступків. Ідеєю розмежування кримінальних правопорушень на злочини та кримінальні проступки є обмеження сфери застосування покарань, пов'язаних із позбавленням волі, шляхом заміни їх на менш суворі покарання.

Одним із проблемних питань кримінальних проступків, є те, які саме діяння визнаються проступками. Науковці дійшли висновку, що коло кримінальних проступків має бути сформоване з частини адміністративних правопорушень, передбачених чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення та частини злочинів, визначених діючим КК.

Злочином вважають найбільш суспільно небезпечні правопорушення. Якщо в правопорушенні наявні всі ознаки (суспільна небезпечність діяння, винність, караність), вважається, що в ньому є склад злочину, а отже, воно є злочином.

За умови відсутності якоїсь з ознак, правопорушення може бути або протиправним проступком співвідносного виду (цивільного, адміністративного, дисциплінарного) або правомірним діянням. [1, с.219]

Також постає питання у розмежуванні адміністративного проступку і кримінального. Федотова Г.В. наголошує на тому, що склади злочинів і склади адміністративних правопорушень за своєю структурою подібні. Це пояснюється тим, що кримінальне і адміністративне право є фундаментальними галузями «публічного права» і визначають відповідальність за протиправну поведінку. [2, с.104]

Однак, адміністративне правопорушення має притаманні тільки йому юридичні ознаки, а саме: протиправність, винність і відповідальність. Адміністративне правопорушення багато в чому нагадує злочин – так само воно може бути спрямоване проти громадського порядку, власності, прав і свобод громадян тощо. Головною ознакою, за якою адміністративні правопорушення відрізняються від кримінальних злочинів, є менший ступінь суспільної небезпеки. [1, с.219]

Підсумовуючи, ми можемо погодитись з думкою вчених, що кримінальний проступок є проміжним видом діяння між злочином і адміністративним правопорушенням. Найголовнішою ознакою, що відрізняє кримінальний проступок це діяння незначної суспільної небезпеки, що має кримінально-правові наслідки у вигляді стягнень або покарань альтернативних позбавленню волі. Відокремлення цього виду кримінального правопорушення сприяє скороченню переліку діянь, що вважаються небезпечними та виводить на інший рівень захист прав людини.

Список використаних джерел:

1. Місце поняття "кримінальний проступок" серед понять "кримінальний злочин" та "адміністративне правопорушення" / І. М. Чекмарьова // Південноукраїнський правничий часопис. - 2014. - № 4. - С. 218-220.
2. Щодо поняття "кримінальний проступок" у кримінальному праві України [Електронний ресурс] / Г. В. Федотова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2016. - Вип. 19. - С. 103-105.
3. Кримінальний кодекс України від 19 серпня 2022 року №2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 02.10.2022 р.)
4. М. І. Панов, С. І. Кравченко. Новий етап розвитку кримінального законодавства України / Газета Верховної Ради "Голос України". - 2021.